

יד לקורא

לספרן ולפעילי תרבות

אפריל-יוני 1950

דרך ב' חוב' א

ניסן-סיון תש"י

על הפרק

גדולה ומפורסת לעובדי המדור, לרבות ייסוד רשות מרכזית לעניני הספריות בו ישתתפו כל הגורמים בעולמנו הספרני. נ"י הדחופה בפעולות צריכה להיות הכנת חוק הספריות והחשת העברתה, באמצע עות שר החנוך והתרבות, דרך כל השלבים עד לאישורו הסופי בכנסת. הואיל ואין חולק על חיוניותה של הספריה, אין כניסתה לספר החוקים של המדינה עשויה להתקל בקשיים מיוחדים.

ברם, מנהלי המדור יצטרכו לתת דעתם לא רק על הצד הכמותי אלא גם על הצד האיכותי. מספר הספריות בארצנו אינו קטן בהשוואה למתוקנות שבארצות העולם, ויש רגלים להנחה שמספר הספרים בהן עולה, יחסית, על זה שברוב הארצות המתורבתות. אך הרמה הספרנית המקצועית של רוב ספריותינו אינה מספקת. ורבות הסיבות לכך, וקודם כל המחסור בספרנים מומרים. לא מעט דובר ונכתב בשאלה כאור"ב זה, אך טרם נעשה דבר ממשי ויעיל לפתרונה. זה שנים רבות לא נוספו כמעט ספרנים מוסמכים בארץ, וזה עשרים שנה לא נשלח לפי מיטב ידיעתנו אף ספרן אחד להשתלמות בבתי-הספר לספרנות בחו"ל.

הקמת המדור המיוחד לעניני הספריות והספרנות ליד משרד החנוך והתרבות—מאורע הוא בחיי הספריות בארץ. סוף סוף נוצר המוסד הממשלתי המרכזי המיוחד לעידוד פעולת הספריה ולהחשת התפתחותה.

עד כה נעשתה עבודה זו בידי שני מוסדות בלתי-משלתיים. בית-הספרים הלאומי והאוניברסיטאי והמרכז לתרבות של ההסתדרות, שפעלו כל אחד לפי דרכו ולא אחת הגיעו שני מוסדות אלה לשיתוף פעולה מפרה. בעוד שבית-הספרים עשה עבודה זו, אשר בחשיבותה אין לפקפק, כחלק מעבודותיו האחרות, הקים המרכז לתרבות מדור מיוחד לספריות. עם זאת היתה עבודת שני המוסדות בשטח זה באמצעים מצומצמים ובקנה מידה שאינו הולם בשום פנים את התנאים החדשים שנוצרו מאז הקמת מדינת ישראל. עם ייסוד המדור במשרד החנוך והתרבות נוסף גורם בעל יכולת רבה ותפקידים נכבדים בשדה הספריות והספרנות.

תפקידיו המידיים של מדור הספריות הם ייסוד ספריות חדשות בישובנו הגדל במהירות מפתיעה ושיכלולן של הספריות הקיימות. כן מצפה עבודת תכנון

בבתי-ספר בחו"ל. יש לשים קץ בכל מחיר להזנחה הרת-סכנות זו. דילטנט-יות ממין שאינו משובח מאיימת לכבוש מקצוע תרבותי חשוב, וחלילה לנו לתת לה להכות בו שרשים.

המדור החדש עושה עתה את ראשית צעדיו וטרם הגיע הזמן להעריך את פעולותיו. ציבור הספרנים בארץ רואה בייסוד המדור פתיחה לפעולה מקיפה ורבת ונזופה בשדה הספריות בארץ. פעולה שתהלוּם צרכי עמנו ואף תעלה בד בבד עם תפיסתו רבת-המעוף של שר החינוך והתרבות בדבר מקומם של הספר והספריה בבנין תרבותנו הלא-רמית. ציבור הספרנים בארץ עוקב בתק-וה ובחרידה אחר פעולותיו של המדור, שנועד להרים את קרנו של מוסד תר-בות, שלא זכה משום מה אלא בהתענ-ינות המועטת של מנהיגינו הרחנניים והמדיניים.

עובדי הספריות יעמדו לימינו של המדור ויושיטו לו ולמנהלו המנוסה והמסור את מלא תמיכתם, בברכס אותו בברכת עבודה יעילה ופוריה.

בשנים האחרונות נערכו אמנם כמה קורסים קצרים לספרנות, אך איש לא יעלה על דעתו שהיה בהם כדי להקנות השכלה מקצועית יסודית למשתתפים. החנוך המקצועי שקבלו כמה ספרנים תוך עבודתם בספריות, ביחוד בספריות בהן היתה ההדרכה בידי מומחים, היטיב במידת-מה, את המצב; אך גם חנוך זה אף כי אין ערכו קטן, אינו יכול לבוא תחת השכלה מקצועית ספרנית מקיפה ושיטתית, הניתנת בבתי מדרש מיוחדים. במקום אחר בגליון זה נזכרת תכניתו של בית-הספרים הלאומי והאר-גיברסיטאי לייסד בתי-ספר לספרנים במסגרת האוניברסיטה העברית. תכנית זו נתקלת בין השאר, במכשול רציני ביותר בשל גיתוקנו מהר-הצופים. ומן הדין הוא שכל הגורמים המעוניינים, ספ-רית האוניברסיטה והמדור לספרנות ולספריות של הממשלה וכן המדור לספ-ריות של המרכז לתרבות יתנו מלוא כוחם למען התגבר על המכשולים העומ-דים בדרך חינוכם של ספרנים צעירים. כן יש לחזור ולבדוק את האפשרויות להשתלמות כוחות ספרניים צעירים